

Brunnsoktett och brunnsmusik

Ofta hör man att brunnsmusik blandas ihop med bruksmusik eller med folkrörelsernas amatörblåsorkestrar, så att man drar alla slags mindre blåsorkestrar från 1800-talets senare del över en kam. Men det är skillnad. Alla mässingssextetter spelar inte brunnsmusik!

Anställning

Brunnsmusiken, brunnskapellen, engagerades för en säsong i taget. Musikerna hade att lämna anbud och ev. rekommendationsbrev, och kontrakt tecknades i god tid före säsongens början. En bruksorkester däremot bestod av företagets tjänstemän och arbetare som var anställda där året runt.

Musiker

En annan stor skillnad ligger däri att brunnarnas kapell bestod av professionella musiker. Flera av dessa var verksamma på olika musikertjänster samtidigt, året om, och ofta mycket välrenommerade. Bara vid sällsynta tillfällen framträdde en bruksorkester vid en brunn eller badort.

De yrkesmusiker som kunde komma ifråga för engagemang vid en hälsobrunn var militärmusiker vid någon av landets många regementsmusikkårer hovkapellister med tjänstgöring vid Kungl. Teatern (Operan) i Stockholm teatermusiker vid huvudstadens större och mindre teaterkapell.

Det var de institutioner i Sverige som mer kontinuerligt hade orkestrar anställda. Till Hovkapellet eller teaterorkestrarna rekryterades ofta militärmusiker. I militära sammanhang spelade de blåsinstrument av de slag som utvecklats under 1800-talets lopp. Flera av dem spelade dessutom stråkinstrument, som de också kunde ha nytta av vid brunnsengagemangen.

Repertoar

Militärmusikernas repertoar var påtagligt bred. De skulle spela allt som var omtyckt på den tiden: musik ur operor och operetter, dansmusik och marscher från stora potpurrier, festmarscher, uvertyrer, wiener- och pariservalser till mazurka, polka och känslosamma småstycken. Körstycken och solosånger, pianomusik - ja, till och med enstaka symfoniser av Haydn eller Schubert kunde man få höra vid en "Stor Militär-konsert". Musikdirektörer och andra musiker skrev arrangemang och noter, allt för hand.

En del militärmusiker fungerade som lärare och instruktörer för någon eller några bruksmusikkårer. De lärde delvis ut musik som stod på militärmusikens repertoar, ty den var förebild även för amatörmusikkårerna, men de valde ut sådant som passade kårernas speltekniska nivå - inte gärna de längsta wienervalserna eller 20-minuters-potpurrierna! I slutet av 1800-talet fanns det musikförlag som gav ut tryckta häften för sextett, kvintett och oktett under namn som "Album för Militär-Musik" och som innehöll kortare musikstycken. Flera brukssextetter använde sådana häften som de köpte eller skaffade sig genom att skriva av stämmorna för hand.